

влення мотиву. Колорит збагачувався й за рахунок двотонового забарвлення окремих елементів мотиву. Як вже було зазначено, фон міг зберігати колір натуральної пряжі (конопель, вовни).

Висновки. Розроблені народними майстрами принципи художнього оформлення тканини і на сьогодні не втратили своєї цінності. Пам'ятки народного ткацтва є джерелом, до якого звертаються у своїх творчих пошуках і сучасні килимарі, майстри декоративно-прикладної галузі в царині образотворчості.

Розглянутий нами матеріал є складовою дослідження художніх традицій народної творчості як культурного та мистецького першоджерела сучасного декоративно-прикладного мистецтва. Актуальність проблеми для системи художньо-педагогічної освіти передбачає продовження дослідження, а отримані результати – перевірки і впровадження у навчальний процес.

Список використаних джерел

1. Косаківський В. Ткацтво на Вінниччині / В. Косаківський // Народне мистецтво. – К., 2002. – № 3-4. – С. 46-49
2. Косміна О. Ю. Традиційне вбрання українців / О. Ю. Косміна. – К.: Балтія – Друк, 2008. – Т.1: Лісо-стен. Стен. – 160 с.; іл.
3. Манучарова Н. Д. Українське народне мистецтво. Тканини та вишивка / Н. Д. Манучарова. – К.: Музвидан УРСР, 1960. – 173 с.
4. Матейко К. І. Народні промисли України. / К. І. Матейко. – К., 1979.
5. Найден О. О. «Базарні килимки»: Образ-ідеограма Світового дерева / О. О. Найден // Народне мистецтво. – К., 2001. – №1. – С. 36-38.
6. Сидорович С. Художня ткацтва західних областей УРСР / С. Сидорович. – К.: Наукова думка, 1979. – 153 с.
7. Художня культура України: [навч.-метод. посіб.] / [Л. М. Масол, С. А. Ничкало, Г. І. Веселовська та ін.]; за заг. ред. Л. М. Масол. – К.: «Вища школа», 2006. – 239 с.

Зенькович Ю.О.
Криворізький державний
педагогічний університет

ЗМІСТОВНИЙ АНАЛІЗ ЦІНІСНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті подається змістовий аналіз ціннісних компетенцій майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. Подається аналіз понять компетенції, компетентність.

Ключові слова: компетентність, ключові компетенції, ціннісні компетенції.

Анотация. В статье дается содержательный анализ ценностных компетенций будущих учителей изобразительного искусства. Дается анализ понятий компетенция, компетентность.

Ключевые слова: компетентность, ключевые компетенции, ценностные компетенции.

Annotation. The article offers contentual analysis of future art teachers' value competencies. The analysis of notions competencies and competence is given.

Keywords: competence, jurisdictions, valued jurisdictions.

Постановка проблеми. Висунення на перший план проблеми загальнолюдських цінностей свідчить про величезні перетворення в житті сучасної людини. Особистість, що має самоповагу, визнається найголовнішою цінністю суспільства. Вона має набагато більшу потенційну актив-

ність, ніж особистість, позбавлена власної гідності. Модернізація вищої школи України спрямована на вдосконалення навчання, виховання та розвиток творчої, самостійної, потенційно активної особистості. Створення оптимальних умов у навчанні в процесі набуття необхідних компетенцій сприятиме конкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці. Саме формування ціннісних компетенцій, на наш погляд, є найбільш сприятливою умовою в вирішенні поставлених питань, проблем гуманізації суспільства.

Мета статті. Метою роботи є змістовний аналіз ціннісних компетенцій, їх значення в загальній підготовці майбутніх вчителів творчо-педагогічних спеціальностей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз зарубіжної літератури показує, що становлення поняття «ключові компетенції», «ціннісні компетенції» пов'язують з розумінням їх як невід'ємної складової загальної компетентності особистості, готовності студента вищого навчального закладу до життя в суспільстві та володінні професією.

Аналіз робіт з проблеми вивчення компетентності та компетенцій (Равен Дж., Уайт Р., Белицька Г.Е., Берестова Л.І., Байденко В.І., Гришанова Н.О., Зимня І.О., Кузьміна Н.В., Куниціна В.М., Маркова А.К., Хомський Н., Хуторський А.В., та інші) свідчить про те, що досить немає однотайності у тлумаченні понять «компетентність», «ключові компетенції», «ціннісні компетенції». Наприклад, у країнах Європи (Австрії, Бельгії, Німеччині, Фінляндії, Нідерландах) склалось різне розуміння ключових компетенцій.

Компетенція у перекладі з латинської *competentia* означає коло питань, в яких людина добре обізнана, володіє знаннями з цієї галузі та досвідом роботи. Компетентна людина володіє відповідними знаннями та здібностями, які надають їй можливість обгрунтовано судити про цю галузь та ефективно в ній діяти, досягаючи результатів.

Зимня І.О. в своїх дослідженнях чітко розділяє поняття компетенції та компетентності з метою розподілу загального та індивідуального у них. Під компетенціями вона пропонує розглядати деякі внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення: знання, уявлення, програми (алгоритми) дій, систем цінностей та ставлень, які потім виявляються в компетентностях людини [1].

Компетенція, включає в себе сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, вмінь, навичок, способів діяльності), які задаються стосовно визначеного кола предметів та процесів необхідних для якісної продуктивної діяльності по відношенню до них [3].

Розділяючи поняття компетенція та компетентність, в подальшому ми будемо під першим розуміти наперед задану вимогу до освітньої підготовки студента, а під другим – володіння людиною відповідною компетенцією, яка включає особистісне ставлення до неї та до предмету діяльності та вже більш стала особистісну якість чи характеристику.

Необхідно чітко визначити коло основних компетенцій. Зимня І.О. виділяє десять основних компетенцій, враховуючи їх подальший прояв в якості компетентостей.

Хуторський А.В. виділяє окремо освітні компетенції, які, у свою чергу, включають в себе трирівневу ієрархію компетенцій. Серед яких ми виділили ключові освітні компетенції – ціннісно-сміслові, загальнокультурні, навчально-пізнавальні, інформаційні, комунікативні, соціально-трудова, компетенції особистісного самовдосконалення [6].

Результати дослідження. Проблемі формування ціннісної компетенції як складової ключових компетенцій майбутніх вчителів приділено ще недостатньо уваги в українському освітньому просторі.

Ціннісні компетенції необхідно розглядати через призму одного з основних понять філософії, соціології та педагогіки «цінність».

Виникнення цінностей пов'язане з предметами, явищами та їхніми властивостями, здатними задовольняти потреби суспільства та людини. Крім того, цінність виступає як судження, пов'язане з оцінкою існуючого предмета, явища людиною, суспільством в плані добра і зла, краси і потворності та інш.

Під ціннісними компетенціями ми розуміємо компетенції, які нерозривно пов'язані з світоглядом та ціннісними орієнтаціями студента. Останні відображають змістову сторону направленості особистості, характер її відносин до діяльності. Дані компетенції як своєрідна проекція особистісного ставлення студента до об'єктів життя.

За Хуторським А.В. саме ці компетенції забезпечують механізм самовизначення особистості в ситуаціях як навчальної, так і іншої діяльності. Від них залежить індивідуальна освітня траєкторія учня, програма його життєдіяльності в цілому.

Використовуючи інтегративний підхід до визначення структури ціннісних компетенцій майбутнього вчителя образотворчого мистецтва ми маємо змогу охопити основну систему морального ставлення майбутнього педагога: до самого себе, друзів, навколишнього світу. Ця система відносин виявляє особистісно-моральну і професійну сформованість готовності майбутнього вчителя до здійснення педагогічної діяльності.

У зміст «цінісних компетенцій» ми включаємо здатність студента: оцінювати свої можливості, місце в суспільстві, -бачити, відчувати, розуміти оточуючий світ, - вірно обирати цільові установки для своїх дій, - приймати рішення.

Формування компетенцій відбувається через зміст вищої освіти. Як підсумок у студента розвиваються здібності та виникають можливості вирішувати в повсякденному житті проблеми, з якими він може зіткнутися. Від суто побутового характеру до професійних чи соціальних задач.

Перебування студента у вищому навчальному закладі, професійний рівень та приклад педагогів повинні сприяти тому, щоб загальнолюдські

цінності, гуманістичні ідеї стали для кожного студента не лише сумою теоретичних знань, але, головне, синтезом моральних норм, які визначають його поведінку у майбутньому. Випускник-педагог має прийти до школи з високим рівнем професійної готовності до роботи з дітьми, вміти організувати та працювати з кожним учнем, сприяючи духовному розвитку та вихованню останнього.

Перелік ключових освітніх компетенцій потребує подальшої деталізації по навчальним предметам з урахуванням вікових особливостей (різниця між вимогами до учнів середніх шкіл та студентів вищих навчальних закладів), загальним освітнім та профільним галузям.

При розробці програм та посібників необхідно враховувати комплексність поданого в них змісту з точки зору внеску в формування загальних ключових компетенцій.

Висновки. Проведений аналіз наукової літератури доводить, що проблема визначення поняття ціннісних компетенцій, структуризація та визначення змісту, її моделі є актуальною. Зокрема проблема формування ціннісних компетенцій майбутніх вчителів образотворчого мистецтва у процесі їх фахової підготовки, потребує більш повного розкриття.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Необхідність конкретизації понять (компетентності, ключові компетенції, ціннісної компетенції як її складової частини), відповідей на такі питання: чи необхідні загальні критерії при вивченні проблеми компетентностей, коли представники різних наук бачать їх по-різному; як можна описати та теоретично обґрунтувати ключові компетенції і як вони пов'язані одна з одною; що в себе повинна включати методика вимірювання їх рівнів у студентів вищих навчальних закладів. Постійно зростаючі вимоги до професійного рівня майбутніх художників-педагогів свідчить про необхідність підготовки фахівців, які зможуть вільно володіти як педагогічними, так і спеціальними навичками, високим рівнем загальної та естетичної культури. Все вищезгадане обумовлює напрямок нашого подальшого дослідження (процес формування ціннісних компетенцій майбутніх вчителів образотворчого мистецтва; педагогічні умови формування ціннісних компетенцій майбутніх вчителів образотворчого мистецтва у процесі фахової підготовки).

Список використаних джерел

1. Зимняя И. А. Ключевые компетентности / И. А. Зимняя // Высшее образование. – 2003. – № 5.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: [зб. наук. праць] / [під ред. Овчарук О. В.] – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
3. Краевский В. В. Предметное и общепредметное в образовательных стандартах / В. В. Краевский, А. В. Хуторской // Педагогика. – 2003. – № 3. – С. 3-10.
4. Сластеник В. А. Формирование личности советской школы в процессе профессиональной подготовки / В. А. Сластеник. – М.: Просвещение, 1976. – 160 с.
5. Хоружа Л. Л. Етична компетентність майбутнього вчителя початкових класів: Теорія і практика / Хоружа Л. Л. – К.: Преса України, 2003. – 320 с.
6. Хуторской А. В. Определение общепредметного содержания и ключевых компетенций как характеристика нового подхода к конструированию образовательных стандартов: (доповідь на Відділенні філософії освіти та теоретичної підготовки РАО) [Електронний ресурс] / А. В. Хуторской // Інтернет-журнал «Eidos». – 2002. – 23 квітня. – Режим доступу до доповіді: <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>